

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЮ РОБОТОЮ СТУДЕНТІВ У ВНЗ

Гладка Таміла Іванівна, к.н. держ. упр.

Науково-дослідна робота у ВНЗ є важливою складовою навчального процесу, базовим елементом освіти і рушійною силою її розвитку [1, с. 554]. Вона розглядається як складова навчально-виховного процесу, яка безпосередньо впливає на зміст і характер діяльності вищої школи, змінює вимоги до рівня підготовки фахівців, творчого їх розвитку, вмінь удосконалювати ті чи інші сфери застосування наукових знань; як галузь інтелектуальної творчої діяльності особистості, ефективний засіб її самореалізації; як умова підготовки науково-педагогічних кадрів, підвищення їхньої наукової кваліфікації, розвитку та поширення наукової культури, новаторства, творчості, а також поновлення інтелектуального потенціалу суспільства [2].

Виділяють такі основні напрямки науково-дослідної роботи студентів:

– навчальну науково-дослідну роботу студентів як комплексну систему інтенсифікації навчального процесу за допомогою впровадження в усі види навчальної роботи студентів протягом всього періоду навчання елементів наукової роботи (написання рефератів, підготовка до семінарських занять, виконання курсових і дипломних робіт, ІНДЗ, виконання завдань в період виробничої практики тощо);

– науково-дослідну роботу студентів, що виконується понад навчальний план, представлену як комплексну систему участі студентів у формах науково-дослідної роботи, що виконується суб'єктами науково-дослідної діяльності понад навчальний час і спрямовану на поглиблення творчих, професійних якостей особистості майбутнього фахівця (участь у конкурсах наукових робіт, участь у наукових гуртках, написання тез наукових доповідей, статей, участь у наукових та науково-практичних конференціях тощо);

– практичну науково-дослідну роботу студентів як комплексну систему участі студентів у науково-дослідній роботі і спрямовану на вирішення як суспільних, так і виробничих завдань з використанням наукових досягнень, ідей, принципів у конкретних умовах професійної діяльності [3].

У процесі управління науково-дослідною роботою студентів виникають деякі вагомі проблеми. Визначимо їх на прикладі одного з основних видів науково-дослідної роботи у вузі – студентських курсових робіт.

Курсова робота є самостійним навчально-науковим дослідженням студента, що виконується на кожному курсі з певної дисципліни або з двох-трьох дисциплін одного спрямування. Виконання курсової роботи

має за мету дати студентам навички проведення наукового дослідження, розвинути у них навички творчої самостійної роботи, оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, поглибленим вивченням будь-якого питання, теми навчальної дисципліни [4].

Робота студента над курсовою починається з вибору теми, яка повинна реєструватись у журналі реєстрації курсових робіт на відповідній кафедрі, а не лише фіксуватись дата її подання студентом в готовому вигляді.

Наступним етапом у підготовці курсової є робота з першоджерелами та їх аналіз, так як саме вони є основою для складання плану курсової роботи. Саме йому, як одному із найважливіших етапів підготовки курсової роботи, має приділятися особлива увага. Правильно складений план не лише показує, як глибоко засвоїв студент матеріал досліджуваної теми, – від нього в цілому залежить успіх курсового дослідження. Після узгодження плану з науковим керівником студент починає писати курсову роботу.

Науково-дослідна робота виконується під керівництвом викладача, але трапляється так, що деякі студенти уникають консультацій. У таких випадках правильно організувати дослідну роботу та проконтролювати знання і вміння студента викладачеві складно.

Зазначимо, що ідентичні проблеми виникають і в консультуванні дипломних робіт, які є найвищим ступенем участі студентів в науково-дослідній роботі.

Практика наукового керівництва показує, що навіть магістри мають недостатній рівень оволодіння навичками дослідної роботи. Зокрема, їм важко вдається систематизувати та аналізувати матеріал, робити власні висновки на основі опрацьованих джерел. Досить часто студенти роблять посилання не на першоджерела, а користуються неперевіреними даними з реферативних баз Інтернет-ресурсів.

Складною є організація науково-дослідної роботи студентів заочної форми навчання. Зазвичай курсова робота ними подається з порушенням графіків виконання та недотриманням вимог до оформлення. Трапляються випадки, коли студент приносить курсову за день до її захисту. Багато курсових робіт є плагіатом. Окрема частина студентів у написанні робіт звертається до послуг сторонніх осіб, пропозиції від яких студенти знаходять в Інтернеті. Так, тільки в Google при заданому пошуку «Реферати, курсові і дипломні на замовлення» система видає аж 230 000 результатів.

Досить гострою є проблема кількості годин, яка виділяється в навантаженні викладачеві на керівництво та перевірку курсової – 2 год. для бакалаврів та спеціалістів і 3 год. на курсові магістрів.

Науково-дослідна робота поза навчальним процесом (відвідування наукових гуртків, участь у конференціях, конкурсах тощо) є для студентів

дещо обтяжливим явищем і мало заохочувальним. Студенти зголошуються на участь у тих заходах, які матеріально винагороджуються.

Отже, в управлінні науково-дослідною роботою студентів існують вагомі проблеми, вирішення яких сприяло б підвищенню ефективності науково-дослідної роботи у вузі. На разі є необхідним розроблення «Положення про науково-дослідну роботу студентів», у якому б визначались загальні засади студентської наукової роботи, порядок її планування, організації, координації, проведення та контролю; вимоги до фінансового, матеріально-технічного та кадрового забезпечення наукових досліджень студентів; форми заохочення, а також відповідальність суб'єктів студентської наукової діяльності за дотримання визначених цим Положенням норм.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія освіти / В.Г. Кремень (голов. ред.). – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

2. Микитюк О.М. Теорія і практика організації науково-дослідної роботи у вищих закладах освіти України в ХІХ ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» [Електронний ресурс] / О.М. Микитюк. – К., 2004. – 42 с. – Режим доступу : <http://avtoreferat.net/content/view/9174/52/>

3. Овакімян О.С. Науково-дослідна робота як ресурс розвитку творчого потенціалу особистості студента : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» [Електронний ресурс] / О.С. Овакімян. – Х., 2006. – 25 с. – Режим доступу : <http://avtoreferat.net/content/view/6925/62/>

4. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] / Г.С. Цехмістрова / Веб-сайт електронної бібліотеки політологічної літератури. – Режим доступу : <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-42.html>